

Smeekgebed

Ontferm U over de aarde, God

Over de dieren, over de planten, over de zee, het land en de lucht

Zo bedreigd in onze dagen,

Laat uw hart spreken. Kyrie eleison.

Ontferm U over de mensen, over hun liefde, over hun zorgen en angst

Over verdriet van groot en klein, zoveel leed dat wij niet kennen

Laat uw hart spreken, Christe Eleison

Ontferm U over de wereld, God

Waar zoveel volkeren elkaar niet meer verstaan,

Zoveel machten elkaar niet verdragen, zich bedreigd voelen

Laat uw hart spreken, wees hier aanwezig, en wil ons vergeven. Kyrie Eleison

Glorialied

Zingt van de Vader, nr. 304

VERKONDIGING

Een twistgesprek werd het tussen Jezus en de farizeeërs en de Schriftgeleerden. Zoals zo vaak, vliegen ze elkaar in de haren. Jezus ergert zich aan hun houding, hun optreden.

Wat is er aan de hand? De Schriftgeleerden berispen de leerlingen van Jezus omdat ze hun handen niet hebben gewassen voor het eten. En Jezus reageert hierop... hij wijst hen erop dat het in wezen toch niet hierom gaat bij hun joodse geloof. Dit wordt op deze manier een instrument om anderen, met name mensen van een lagere stand, met minder geleerdheid, op de vingers te tikken. Een geloofstraditie is dan geen bevrijdende levensweg, geen spoor van licht, maar een juk met zware emmers, gevuld met pietluttigheden, je ziet daarbij geen volk Gods onderweg naar bevrijding en meer zelfbewustzijn, maar een angstig volk, bang of ze het allemaal wel goed begrepen hebben, bang om fouten te maken, de voorschriften te overtreden. En de Schrift wordt zo een knellend harnas.

Hier wijst Jezus hen op. Dit gedoe leidt ons af, van waar het werkelijk om gaat.

Hoofdzaak... dat zijn de tien geboden, voorwaarden zijn dit om God toegewijd te kunnen dienen, om samen te kunnen leven, om elkaar wat te gunnen, om elkaar te eerbiedigen, om elkaar tot ieders recht te laten komen.

Vanuit deze sfeer klinkt de eerste lezing die we beluisterden. Hier is Mozes aan het woord: hij spreekt de Israëlieten toe. En hij heeft het niet over gewassen of ongewassen handen.

Wat zijn de woorden die eruit springen in deze hoopvolle toespraak van Mozes?

Dan komen we op: eerbied, trouw, naastenliefde... wees goed voor mensen die

het zwaar hebben... met name de vreemdelingen. Waren jullie niet zelf ooit vreemdeling? En vereer alleen God, wees hem trouw, en wees dankbaar. Open je hart voor de eeuwige, sta open voor zijn licht, zijn liefde, opdat je dit ook kunt laten groeien in jezelf en kunt delen met anderen. Handel zo, dan zal het goed gaan met jullie...

Bij deze lezing, kom ik op adem, wat een mooie taal, wat een ware woorden. En vanuit deze woorden ging Jezus ook zijn weg, brekend en delend, niet oordelend maar bevrijdend. En hij zag aan de mensen dat ze belast werden door al die vele voorschriften: 'Komt allen tot mij, zegt hij dan, gij die vermoeid, belast en beladen zijn. Mijn juk is zacht, mijn last is licht.'

Hij laat ze zien waar het hem om te doen is. Als Jezus mensen tegemoet treedt die een beroep op hem doen... dan begint hij niet met een preek, maar met een open vraag. Zijn eerste vraag: wat wil je dat ik voor je doe? Wat heb je vanuit jouw wezen nodig? Vaak zal hij dat al hebben kunnen raden, maar iemand moet het vanuit zijn eigen hart uitspreken, verwoorden, als een soort gebed. Wat is jouw diepste verlangen... Wat gaat er in je om? Wat zijn je drijfveren?

Zo gaan steeds meer mensen hem volgen, ze eten samen, ze worden een groep die zich met elkaar verbonden voelt.

En in deze bijzondere, sfeer komt hij die Schriftgeleerden tegen met hun gewassen, opgeheven vingers, die struikelen over kleinigheden.

Maar hebben ze ook niet een beetje gelijk? Het is toch hygiënisch om je handen te wassen, om het servies schoon te hebben.

Jawel, dat is ook van belang. Maar als daar het accent op komt te liggen, als de nadruk ligt op het kennen en navolgen van allerlei kleine lettertjes, dan komt er een soort schaduw te liggen over het innerlijk van de mens, het kan leiden tot krampachtigheid, schuldgevoelens, angst om tekort te schieten. En Marcus benadrukt een paar keer in de evangelielezing: die regels rond gewassen handen en gewassen bekens en schalen, komen uit de overlevering van de voorvaderen, horen niet bij de kern van de boodschap. Het zijn bijzaken, die bij de Schriftgeleerden de hoofdrol zijn gaan spelen, omdat ze daarmee de mensen onder de duim konden houden.

En dan komen we op die verzen in de evangelielezing over de binnenkant en de buitenkant. Over goed en kwaad beslist volgens Jezus niet de buitenkant, maar wat er in het hart van mensen omgaat. Wat vertolken mensen aan een innerlijke houding?

Een beetje plastische zinnen staan er dan. Wat jij eet met je handen, komt in je buik terecht en daarna vindt het zijn weg naar de mestvaalt... dat kan je niet deren, niet wezenlijk vergiftigen, vervuilen.

Wat je wel kan vergiftigen en kan zorgen voor een vuile binnenkant: dat is jaloezie, kwade overwegingen, hebzucht... dit leidt als het naar buiten komt tot: diefstal en overspel, moord en losbandigheid. Nou ja, vult u verder maar in.

We leven in een agressieve, ongeduldige, snel geïrriteerde maatschappij hier in dit land. Ik fiets dan door de stad, en kan niet ontspannen fietsen zoals vroeger. Er stuift van alles langs me heen, soms gaat het maar net goed. Ik ben een paar keer flink uitgescholden. Veel mensen koken over, zijn snel helemaal over de rooie. Ver weg zijn dan die woorden van Mozes over eerbied en toewijding, vrijheid en trouw. In 2019, dus voor Corona, de Oekraïne-oorlog, voor de Gaza-oorlog, toen kocht ik dit boek. Met allemaal interviews over de Zin van het leven.

In het boek wordt sociologe Christien Brinkgreve geïnterviewd. Ze zegt daarin dat ze vroeger het christelijk geloof achterhaald vond, een beetje dom. Hoe konden mensen dat toch allemaal geloven... Maar daar is ze van teruggekomen. Ik zal er een stukje van voorlezen.

‘Ik zie nu dat het over waarden gaat, die ernstig verwaarloosd zijn: De waarde van het behoren bij een gemeenschap. De zorg voor elkaar, voor de aarde, voor de ziel, wat iets anders is dan de geest. Je ziet momenteel een grote behoefte aan bezinning. De mens heeft behoefte aan iets groters dan hijzelf, dat ergens op is gericht. Contact is het vitale, dat wat de mens bij het leven brengt. Polarisation kan veel kwaad doen, omdat het ruimte maakt voor destructieve krachten die het kwaad uitvergrooten en het bij anderen leggen. Maar het gaat ook om contact met jezelf: inzicht in je eigen verlangens en angsten. Als je dat contact verliest, is de kans groot dat je de schuld buiten jezelf legt en gaat demoniseren.’

We zijn vijf jaar verder. Helaas herken ik deze woorden als de realiteit van de wereld van vandaag. Veel mensen leven met een gat in hun ziel. Ze weten de zin niet meer. Of ze zoeken afleiding in nieuwe spullen en bijzondere ervaringen. Het is handig en netjes om je servies schoon te hebben staan in de kast. Maar het is van wezenlijk belang om je innerlijk huis op tijd schoon te maken, op te ruimen, te ontdoen van spinnenwebben en schimmel. Mogen we dit steeds opnieuw beseffen en er naar leven.

Voorbeden

Eeuwige God, wij danken U voor alles wat we ontvangen mogen,

Alles wat U ons geeft, op allerlei, soms verrassende momenten

Als vervulling van wat wij missen, dat waar we naar verlangen.

We danken U voor alle aandacht, zorg, alle vreugde die de zomer ons kan geven,

Alle rust om op adem te komen.

We danken U voor wat wij anderen kunnen geven,

voor wat we voor elkaar kunnen betekenen.

We bidden U voor onze wereld, onze geteisterde wereld,
Met zoveel geweld, angst, honger en ongelijkheid
Waar zoveel goddeloosheid is, zoveel mensen zich afkeren van U,
zich niet verbonden voelen met uw licht en liefde.
Om veerkracht, om volharding in het goede,
dat mensen U mogen vinden, U mogen herkennen.
Voor de leiders van onze wereld bidden we, die elkaar wantrouwen, elkaar
dwarszitten
Zoveel muren opwerpen tussen landen en volkeren,
Dat er bruggen geslagen mogen worden.

We bidden voor onze stad, voor alle toeristen die deze zomer de stad bezoeken,
Dat mensen echt genieten mogen, op adem mogen komen
dat er contacten mogelijk zijn tussen gasten en bewoners.
Voor allen in de stad die zich verloren en ontheemd voelen
Dat zij ergens heen kunnen waar warmte is, en ontmoeting

Voor onszelf bidden wij. Dat wij U niet de rug toekeren.
Dat wij in deze onzekere tijden onze basis mogen vinden in U.
Dat wij ons door U gedragen mogen weten.
Dat we ons mensen mogen voelen die kunnen luisteren en spreken,
Kunnen geven en kunnen ontvangen.

Stilte

Onze Vader